

У
Н
И
В
Е
Р
С
К
И
Л
И
Б
Р
А
Р
А

Год. VI.

Број 31.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.
 СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 28. јула 1896.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Наредба

српског православног народног Школског Савета
 од 5 (17) априла 1896 бр. ад Ш. С. 66/34 ex 1896
 о начину гласања при избору учитеља.
 Ад Ш. С. 66/34 ex 1896.

Архијерејезалтом и свима епархијским школским одборима.

Пошто се овај српски прав. нар. Школ. Савет из званичних списа уверио, да скупштине срп. прав. цркв. општина не поступају једнако при избору учитеља и учитељица, него неке скупштине бирају упитна лица учитељскога звања тајним гласањем (листићима), а неке опет јавним (усменим) гласањем; а пошто овај Школски Савет на основу онога духа и смера наше основне нар. цркв. автономне уредбе, превишег кр. рескрипта од 10. августа 1868., да се избори ђаконa, сист. парох. помоћ-

ника и пароха, протопресвитера, скупштинара, одборника (оде. II. §§. 16, 17., 36., 58., 67. и 68.) обављају по пропису §-а 16. оде. II. Б. прев. кр. рескрипта т. ј. листићима (тајним гласањем) држи, да се речени избори (учитеља, учитељица па и забавиља) могу и морају обављати само тајним гласањем, којем схватању иде у прилог и дух, смер и сам пропис §-а 20. саборскога устројства, потврђеног прев. кр. одлуком од 14. маја 1875, према чему се не може узети за сугласно духу и смеру закона, да односно расположење §-а 68. школске уредбе од 1872., које гласи: „црквено школека скупштина бира учитеља већином гласова. . .“ значи, да се може избор обавити и усменим т. ј. гласањем јавним без листића, чему је доказ и вис. срп. прав. нар. цркв сабором, године 1892. сачињена школска уредба, у којој је садржано изрично одређење, да се избори учитеља обављају тајним гласањем, те дак-

ле да у опће нема разлога, да се ови избори друкчије обављају — то се на те међу овд. одлуке од потписаног дана и под горњим бројем славном (наслов) школ. одбору издаје наредба, да упути подручне срп. прав. цркв. опћине да *речене изборе од сад сходно § у 16. прев кр. рескрипци од 10. авг. 1868. тајним гласањем обављају*, а епарх. школ. одбори при прегледу изборних списа да и на ту прилику обраћају пажњу своју.

Из седнице срп. прав. нар. Школског Савета држане у *Карловцима* 5. (17.) априла 1896. год.

Г е о р г и ј е с р .

Патријарх.

Одликовање.

Његово Високопреосвештенство, господим епископ бачки Герман Опачић благоизвољно је на роха у Госпођинци Николу Бељанског одликовати насловом почасног протојереја.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Основни принцип римског католицизма.

— Н. Бјељајев. —

(Наставак)

Стога постаје разумљиво, зашто је у средњем веку тако снажна била инквизиција и зашто је римска црква тако неумољиво гонила јеретике и уопће истинске или тобожње непријатеље папства и, ударајући на њих духовне казне, сматрала себе у праву да може употребљавати против њих и физичку силу и мере спољашње принуде, бацати их у тамнице, ударати на муке, спаљивати на ломачама, покретати против њих крсташке походе. Инквизиција, са свима својим ужасима, никада се не би могла утврдити и доћи до тако огромне снаге чак ни у средњем веку, кад не би могла наћи за себе оправдања у самим теолошким принципима католичанства. Уређење инквизиције јесте директни резултат и захтев вероисповедне системе католицизма и инквизитори су стога и могли постати тако страшна сила у католицизму, што су били најконзеквентнији тумачи и носиоци тих идеја, које и до сада проповеда римска црква и које улазе

у састав њеног вероучења, састављајући теоретску основу њених епитимија. Теорија сатисфакције говори, да се у тајни покајања даје непотпуно разрешење, да и разрешен у тајни покајања грех не може и не сме остати без освете, да за сваки уопће грех црква мора дати по заслуги, по мери греховности пред Богом. Ако су таква права и обавезе црквене, јасно је, да ствар црквеног суда мора бити установљена по могућности на тај начин, да се ниједан у истини кривац пред Богом не може извући испод црквеног трибунала и избећи заслужену казну. Колико су биле снажне те идеје и до каквих је ужасних размера дошла у средњем веку њихова примена на делу, може се видети из рада инквизитора у време крсташких похода у јужну Француску против Валденза и Албигенза. Руководно правило, које су они примењивали овде на делу, налазило се у томе, да је више хиљада погинуло од њихове жестокости, невинно и узалудно, чим би се само један у истини кривац сакрио испред суда црквеног и не издржао заслужену одмазду. „Убијајте све, Господ ће одабрати своје“, — ето то је принцип ужасни и грозни, до кога су долазили најконзеквентнији представници инквизиције. За чудо, ма колико да је јасна веза између инквизиције и догматичких доктрина, ипак често измакне испред очију испитивача, од којих једни узимају, да је инквизиција продукат нетрпљивости, која да је особина Хришћанству уопће; да је догмат о немогућности спасти се ван цркве најчешћи извор, откуд пониче инквизициони трибунал. Према томе би се инквизиција исто тако лако могла појавити и утврдити и у источној цркви, као и у западној; а ако источна црква није створила инквизиције, то се тобоже да растумачити из случајних узрока. Неки чак узимају, да је инквизиција постојала и у источној цркви, и да потврде то позивају се на законе византијских и руских царева, који су се лаћали строгих мера против јеретика и расколника. Не може ништа бити погрешније него што је то гледиште. Чудовишни трибунал инквизиције јесте институт специјално католички¹ и узалуд се за ужасе и грозоте, којима је осрамотио римску цркву, бацају укори на Хришћанство уопће и приписује му дух

¹ „Die Inquisition ist eine Specialität der Papst-Kirche“, — с правом вели Fr. Hoffmann у Geschichte der Inquisition. I. B. S. IV, 1878.

неприљивости. Узалуд се такође труде да подрију ошће-хришћански догмат о немогућности спасти се ван цркве, мислећи да ће тиме разрушити сами извор, из кога као бајаги узима свој почетак инквизициони трибунал. Инквизиција је производ не ошће хришћанског веровања, него специјално католичке теорије сатисфакције, која облачи јерархи у наплатно-укорном влашћу, полаже на њу не само право, него чак обавезу да гони грехе, да се свети непријатељима цркве. Научењаци разних школа и праваца једногласно протестују против ужаса инквизиције. И богослови православне цркве не могу другојачије стати насрам тих ужаса него с протестом. На то нас обавезује учење наше цркве. А што указују на оштрину царских закона и мера против јеретика и нечастиваца, то овде нема никакве важности. Ти закони и мере никако не истечу из догматског учења васељенске цркве, која се односно јеретика и грешника никада није одавала сврхама тек прости освете. Напротив из каноничких уставова се види, да су бриге црквене биле управљене на другу страну, наиме на то, да поправи грешника, а када упорство и зла воља учинише ту сврху непостижном, да сачува хришћанску светињу од гажења и да ограда остале верне од заразе. Ако пажљиво разгледамо борбу царева против јеретика, лако ћемо се уверити да су и овде на првом месту биле исте сврхе.

Затим католичка теорија даје у вишем степену својствен карактер учењу о добрим делима. Писмо вели, да **вѣра безъ дѣла мѣртва есть** (Јак. II, 26). Стога наша црква и ставља оправдање у зависност не само од вере него и од нашег личног рада. Личним радом морамо повећати дано нам скровиште вере. То је гледиште примљено и у римско-католичкој догматици. Али особина католичког гледишта налази се у томе, да, усвајајући добрим делима карактер задовољења, ово им приписује у исто време карактер казне самога себе. Правосуђе Божје задовољава се пак у једнаком степену, да ли човек претрпи какову му драго привремену беду по суду самога Промисла, или прими епитимију од цркве, или пак наметне сам од себе какве му драго подвиге. Приморавајући на тај начин да се гледа на врлину као на казну самога себе, католичка теорија је тим самим понижава. Осим тога врлина престаје бити овде израз и појава оне жеђи к добру, која припада само

ерцу загрејаном љубављу према Богу. Напротив хришћански подвизи узимају у католицизму карактер ропског труда, на који човек полази под морање, ради дубоког потреса мишљу о казнама Бога осветитеља, којему се човек обраћа затим, да ублажи гњев грознога Бога. Али као казна самога себе подвизи благочашћа, с друге стране, по згодној опасности А. С. Хомјакова, добијају у католичкој теорији карактер меркантилно-јуридичке ствари, која је особина слуге, који с почетка дршће пред својим господином, а затим је спреман, да подигне процес против њега. Пошто се мера временитих казни одређује степенем греховности, то и подвизи благочашћа морају имати квантитативни односај према греховним поступцима, мора постојати извесна норма за одређивање степена наравствене зрелости, на чију висину Хришћанин у својим подвизима, уколико они служе као задовољење Богу, мора се пењати, али од које даље може се и не простирати. Отуда мисао о заслугама преко дужности, мисао — која гаји дух гордости и која потиче на препирку с Богом. Из страха и трепета с почетка се рађају подвизи. А онда се човека дохвата гордост и он се јавља пред лицем Божјим с фарисејским осећајима самодовољства и почињати набрајати своје подвиге и заслуге. С почетка раде Господу са страхом и трепетом, раде за уплату дуга. А онда се одједном поткрада у душу мисао, да је за Бога већ доста урађено, да је сада постао дужником не човек Богу, него обратно — Бог човеку; да задовољење, које смо принели Богу, не само да је довољно, него чак преобилно, да се мера грехова наших покрива сумом врлина са још неким сувишком. Краће речено, католичка теорија допушта, да ако не сви, а оно неки могу задовољити Богу својим подвизима благочашћа не само потпуно, него чак са сувишком, могу обавити толико добрих дела, да се мора створити још неки сувишак, кад се њима покрију грешна дела. У основи свих тих назора лежи представа као да постоји такав нормални ниво наравственог деловања и развића, који дели подвиге благочашћа на две области — обавезног и необавезног, по дужности и преко дужности, довољног и преобилног. Али такво схватање наравственог закона стоји у одлучној контрадикцији са заповеђу Господа својим последницима: **вѣдите совершени такоже Отецъ вашъ небесный совершенъ есть** (Мат. V.

48). Узвишеношћу тога идеала одбацује се свака могућност сагласити се с гледиштем, примљеним у католицизму. Ма како далеко одмакао човек на путу свога наравственог развића, није у праву да тако суди, да, достигавши извесни степен и стадијум савршенства, може већ починуту и зауставити се, као онај, који је свршио све што му спада у дужност и што је обавезно, да даљи покрет његов у напред бива већ подвигом преко дужности и преобилним. То је без сумње даље, што у наравственом развићу једни долазе до веће зрелости, други до мање. Али се не може сагласити с тим мишљењем, као да се степен наравственог савршенства одређује квантитативном сумом или врстом и каквоћом наравствених подвига и као да се до помирења с Богом долази тек онда, када се међу грешним поступцима и добрим делима утврди извештај пропорционалан одношај, тако, да ко има извесну суму добрих дела, тај већ има фактично право на отпуштање временитих казни за примерну количину добрих дела, а други могу имати толико добрих дела, да значајно превишују меру њихове греховности пред Богом. Та лажна идеја мере, која, установљујући извесни баланс и квантитативну пропорционалност између наших грехова и добрих дела, тим самим даје човеку право, да гледа на свако своје дело као на фактичну заслугу и да очекује за њега саразмерну награду, налази побијање себе у причи о раденицима виноградара, који су добили једнаку плату, ма да су и произвели неједнаку количину рада и ма да су се јавили на рад у разво време (Мат. XX). А уопће достојанство врлине и узвишеност праведног развића одређује се не сумом делâ извесне врсте и чак не врстом и обликом подвига благочашћа, него побудама, силом, енергијом, дубином и постојанством наравствених тежњи и дејстава, — стога се ништавна лепта, дана од сиротиње, и цени више од богатих приноса, учињених од сувишка. А што се тиче признања, да наша добра дела имају значај задовољења Богу, то гледиште стоји у контрадикцији с опћепризнатим догматом о испуљењу рода човечјег Сином Божјим, и само је по себи сујетно гледиште: *что дастъ человекъ измѣнитъ за дшш свою* (Мат. XVI, 26. Марк. VIII, 36)?

(Наставиће се).

Разночтение

вз свѣщенныхъ церковно-словѣнскихъ книгѣхъ.

У новијим издањима јеванђелија као у издању од год. 1864 и 1875 гласи 13 гл. 11 ст. од Луке овако: *И се жена имѣши дшхъ недѣженъ лѣтѣхъ осмьнадесать, и вѣ слакѣ, и не могѣши восклонитисѣ ѿнюдѣ.* То мјесто гласи у јеванђелију од г. 1755 овако: *И се жена вѣ имѣши дшхъ недѣженъ лѣтѣхъ осмьнадесать и вѣ слакѣ и не могѣши восклонитисѣ ѿнюдѣ.* Тако исто као и у том старом јеванђелију од год. 1755 гласи то мјесто и у сарајевском издању т. ј. има придјев *слакѣ*, а не *слакѣ* као што је у новијим издањима. Осим тога у сарајевском издању стоји *осмьнадесать* без *к т ј. осмьнадесать*. Између *слакѣ* и *слакѣ* нема никакве разлике по значењу. Глагол гласи старословенски *сѣлашти*, *сѣлакѣ*, *чѣши*, *исцугваре те слакѣ* или *слакѣ* значи *савијен*, *згрен*. У српском имамо *лук der Bogen*. *Слакѣ* је постало од *слакѣ* промјеном вокала као што је постало у српском од *шек шок*. То је пошљедње сличније, па тако држим да је обичније и у словенском *слакѣ* од *слакѣ*, премда и једно и друго долази. Да је *слакѣ* обичније види се отуда што у старословенском чешће долази *слакѣ* (= рускословенском *слакѣ*). Тако у асеманову и остромирову јеванђелију долази на истом овом мјесту *сѣлакѣ*.

Јов. Жив.

Две три о Старокатолицизму и његову одношају ка Православљу.

(Свршетак)

Да је мишљење та два Атинска богослова, који су тако неправилно протумачили други тезис Луцернског конгреса и који су устали против Старокатолицизма, сасвим неправилно, то се и тиме доказује што су највиђенији богослови других православних источних крајева како пре, тако и после Луцернског конгреса непрестано одржавали пријатељске одношаје са Старокатолицима, а васељенски патријарх Цариградске цркве је отворено изјавио своју симпатију према њима чак у тако ванредно важном саборском документу, као што је „окожна посланица“. Сви су они тога мишљења, да Старокатолицизам почива на основи старе неразде-

вене васељенске цркве првих векова и васељенских сабора, и признају други тезис Луцернског конгреса као потпуно православан, „јер он ништа више не говори, осим онога, што примамо сви ми православни црква по принципу Викентија Лиринског“. А ако Атинске полемисте, заборавивши у жару своје полемике на сва правила умерености, држе, да само они правилно мисле, а да су сви остали у заблуди, а уз то за руске присталице веле, да су „неучени, варвари, Скити или панславистичке политике руске“, — то очевидно не само да не повећава тежину њихових навода, него напротив показује, откуда се и започела полемика и какав смисао има. У сваком случају таква претпоставка у полемици не говори ни најмање у корист објективности полемиста...

Ако би још остало ма и најмање сумње односно тога, да су други тезис Луцернског конгреса неправилно разумела два Атинска богослова, то су те сумње потпуно разбили сами Старокатолици у своме „Међународном богословском журналу“, у коме, одговарајући својим тужитељима, јасно и отворено говоре, да „под појединим црквама у другом тезису разумеју оне цркве, које се ослањају на учење старе цркве првих осам векова, наиме оне цркве истока и запада, што мисле православно“. Тако у XII свесци журнала (стр. 834) у своме одговору веле, да је „други тезис, донесен на Луцернском конгресу, искварен у Атини у том смислу, као да он означује, да старокатолички богослови сматрају за догмат само оно, што је ошће код православних, западних и протестаната, и да на том основу хоће да установе неко ошће сједињење свих, по коме се онда догматичка учења, која нису свима заједничка, него која се признају у овој или оној појединој цркви, морају сматрати за слободна по суду свакога. Таково тумачење тога нашег тезиса је неправилно — „missverständlich“. Наши догмати — настављају — почивају на основи старе нераздељене цркве и у свему битном се потпуно слажу с догматиком православних“ (834). Затим на другом месту, одговарајући својим противницима, Старокатолици веле, да они исповедају догмате васељенске цркве и примају седам васељенских сабора, пристајући уз критеријум Викентија Лиринског, да је догмат оно у што су веровали свагда, свуда и сви. Поједине православне цркве истока и запада (под

последњима се разумевају Старокатолици као они, који мисле православно) исповедају исту веру и признају исте старе непреложне догмате“ (XII, 774). Један од француских вођа Старокатолицизма, Мишо, у истом журналу (XII, 712) вели: „ви питате, шта ми разумемо под појединим црквама“? одговор: „ми разумемо оне поједине цркве, које чине васељенску цркву, које су православне (qu'elles sont orthodoxes), које чувају Православље васељенске цркве, јер два православља не постоје. С тога је разумљиво, да кад се каква му драго поједина црква одели од васељенске или буде од ње одлучена, као јеретичка, она престаје бити и сматрати се православном и њена сведочанства већ више нису потребна за устав исповедања васељенске цркве“. На тај начин и из те изјаве Мишо-а јасно је, да се лутеранска, калвинска, папска и све друге цркве, напустивши учење васељенске цркве, не могу убројати у оне поједине цркве, о којима се говори у другом тезису Луцернског конгреса. То би требало да имају у виду атински противници Старокатолика. Други орган старокатолика (Katholiki), што излази у Берну, у своме броју од 13. јула 1895 год., на стр. 222. такође одбија тумачење дотичног тезиса од стране Атинских богослова, као неспоразум. „Под појединим, вели, црквама, чија сведочанства састављају васељенско предање, разумемо оне, које су чланови васељенске цркве и које су сагласне с црквом васељенском“. У XIII свесци „Међународног журнала“ (стр. 175) опет се понавља, да Старокатолици никада нису мислили оснивати неку нову цркву, чија би се вера састојала из веома малог броја верских чланова, заједничких православној, римско-католичкој и протестантској цркви. Старокатолици хоће само, да неизменљиво остану верни вери старе васељенске католичке цркве. Све је то тако јасно, да се човек само мора дивити, на који се начин могло појавити тако чудновато тумачење дотичног тезиса Луцернског конгреса.

Мислимо, да се из овога, што смо рекли, доста јасно види колико је била неправедна полемика, коју споменуто два богослова покренуше против Старокатолицизма. Повод тој полемици беше криво тумачење другог тезиса Луцернског конгреса; а такво тумачење могуће је само онда, кад се не зна добро немачки језик и кад се не ће да пазе на основне принципе Старокатолицизма, које су они тако

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

често, јасно и отворено износили. Она само доказује, до какове заслепљености могу доћи чак и богослови, кад забораве на основно правило сваке полемике — мирноћу и објективност према предмету, јер једина сврха полемике треба да је разјашњење истине, без каквих партијских интереса. На тој равнотежи духа не одржаше се атинске полемисте, те с тога и падоше у крајну неправедност не само према Старокатолицима него и према својим православним пријатељима и друговима. Али та је полемика била не само веома неправедна, него још и веома штетна, јер је с једне стране без икакве потребе завела грчко јавно миње у тој ствари, а с друге стране директно ишла на руку најгорим непријатељима и Старокатолицима и Православља, наиме језуитима и папству, који само и сањају о томе, како би загушили тај за њих преопасни покрет, који прети, да у читавом западном свету пробуди свест о црквеној неправди папизма. Штетна је била та полемика у оба одношаја али особито у последњем. Па узмимо да Старокатолици и нису потпуно проникнути духом Православља, ипак они морају бити од велике вредности по православне, јер они ступају као поборници оних начела, на којима се оснива православна васељенска црква, јер они отворише борбу против лажних црквених начела папизма, одбацише све његове новоизмишљене догмате и чврсто се сташе ослањати на основу старе нераздељене цркве. То је за папизам такав удар, да је чак опаснији и од протестантизма. Ма да је овај и нанео папству огроман удар, лишивши га читавог севера јевропског и уопће половине народа западног хришћанског света, ипак није могао довршити своје дело, није био у стању да обори сву систему папства, јер је и сам пао у крајност, те с тога није могао повучи за собом оне, којима су били драги основи старе нераздељене цркве седам васељенских сабора, које одбацише протестанти. Старокатолицизам је далеко од те крајности, која је слабост протестантизма, и обратно сва суштина његовог протеста је у томе, што он одбацује систему папизма с гледишта баш оне нераздељене васељенске цркве, од које је папизам непосредно отступно.

Негирајући дакле папску систему, која је израсла на телу западне цркве, Старокатолицизам тим самим враћа ту цркву оним основ-

ним васељенским начелима, од којих се она удаљила, али на којима се без измене одржала св. православна источна црква. Тај протест против неправде папства и његових дела, који је подигнут не у име каквих нејасних начела апстрактног Хришћанства, као што је то било у време реформације, него у име свесних, историјски сталних, одређених начела нераздељене цркве, способан је, да у повољним приликама задобије потпуну симпатију свих оних, којима је мила црквена истина. Стога се у Старокатолицизму и скрива могућност, да потпуно обори читаву систему папства или боље рећи сва дела његова — и да очува саме основе црквене. Ето зашто је појава Старокатолицизма изазвала велик немир у Ватикану и у његових главних слугу, језуита, који с урођеном препреденошћу, Срзо заборавише на немир и разавише сва своја средства и полемичку, и клевету, и денунцијације светској власти, — да би тако загушили тај за папску систему опасни покрет. И интересантно је мотрити, како језуитски органи строго прате сваки покрет у Старокатолицизму, али како се по обичају труде, да на сваки начин умање његов значај: називају га „ништавном сектом“, која ће у сваком тренутку издахнути од унутрашње изнурености, а овамо са страхом у срцу слушају, у каквом је стању створ, какви су његови одношаји према истоку; и колико стрепе од развијања пријатељских одношаја Старокатолицизма, толико се још и више радују, када се ма чиме помраче ти одношаји.

Можемо мислити, колико је полемика атинских богослова донела радости верним поборницима папства и његових ствари, и колико је помогла у њихову раду, да ослабе и угуше за њих опасни покрет, јер она у мало што није покренула у свој грчкој цркви непријатељске осећаје према Старокатолицизму!

Но будући неправедна и штетна, полемика Росисова је још и пуна контрадикција. Наиме сам Росис је раније имао друге назоре о Старокатолицизму и када је овај још недовољно изнео своја начела. Росис му је ставио оне исте захтеве, које сад износи Старокатолицизам и које Росис сматра за недовољне. Као што доноси „Анапласис“, проф. Росис дајући св. синоду извештај о бочским конференцијама 1875. г., на којима је и сам суделовао, буквално и с очигледним одобравањем је

наводио поставку, која је тамо израђена по иницијативи проф. И. Т. Осипина, а која гласи: „При свима покушајима и преговорима међу члановима источне и западне цркве о уједињењу само онда има наде, да ће се доћи до каквог му драго практичног резултата, ако су с обе стране вољни *повратити се базису старе нераздељене цркве*. Стога је само тада могуће спремити догматичко-црквени споразум између две сродне цркве, *ако се с обе старе само авшористеш и предања старе васељенске цркве буду признали за основу и крштеријум системе учења, обавезне за цео хришћански свет*. То је гледиште при расправљању тачака, у којима се цркве не слажу, тим природније за представнике источних цркава, што сама источна црква назива себе православном наиме стога, што држи да је њено учење завршено уредбама седам васељенских сабора и учењем старих црквених отаца, који се слажу с тим саборима, да је за увек неприкосновено. Ако ми стога у касније време, у перијоду после раздељења цркава или у новијој богословској књижевности истока, или у западној схоластици налазимо нешто таково, што се може сматрати даљим развитком и тумачењем прошлог уопће, признатог учења цркве, ма да се и не сме то касније учење игнорисати, ипак се не сме ни сматрати, да је у томе смислу обавезно као гледиште примљено и утврђено од пређашње нераздељене цркве.“¹

У истом извештају проф. Росис наводи затим сличне изјаве Делингерове, архим. Анастасијаса и протопресв. Ј. Л. Јанишева. Тако је на конференцији он примао тај тезис заједно с другим представницима православне источне цркве, те је тим чудноватије, што је прошле године тако нагло сврнуо стога земљишта и повео оштру полемику против Старокатолицизма, стављајући му сасвим друге захтеве.

Када узмемо у обзир све те необичне појаве у полемици Росиса и његова друга, не треба се чудити, што су њени резултати били лабави и нестални. Не гледећи на то, што је она успела да утиче на покојног атинског митрополита Германа, а преко њега као председника и на цео св. синод, који се баш под тим утецајем латио чак оштрих мера против

једног присталице Старокатолицизма, довољно је било дотаћи је само озбиљном критичком анализом, па да се сва подигнута зграда сруши. О томе налазимо интересантних података у листу „*Σοφία*“ од 9. марта ове године. Тамо се наиме јавља, да је св. синод ове године, сазнавши колико је неумесна и неоснована полемика, коју покренуше два атинска богослова против Старокатолицизма, решио да укине одредбу прошлогодишњег синода. Наиме синод је умолно министарство народне просвете, да пријаву послану прошле године, у којој се тражило да министарство не потврди избор Филипа Панадопула на катедру практичног богословља, што овај исказује јеретичке мисли, наиме што симпатише са Старокатолицизмом, не сматра као тужбу против именованог богослова. Али учинивши ту битну поправку, св. синод је пошао још даље и донео другу поставку, да би се оградно од нехотичних погрешака. Пошто је журнал „Свештени Савез“ (*Ἱερός Σύμβουλος*) који је излазио под заштитом покојног атинског митрополита Германа, често понављао, да је он званични орган грчке цркве и св. синода, то се давала особита важност назорима на његовим страницама, као изразу назора саме цркве, и давао је свима повода да мисле, да је он најтачнији тумач мисли св. синода. Ради тога се и сва неправедна и у свима одношајима некорисна борба тога журнала против Старокатолицизма и богослова, који са њим симпатишу, сматрала како у самој Грчкој, тако и у Немачкој, Швајцарској и Русији као израз мисли св. синода грчке цркве. Св. синод је исправио и тај неспоразум, и у другој својој тачци у томе питању изјавио је, да св. синод не прима на себе одговорности за чланке, написане против Старокатолика, и да се ни „један од дневних и перијодичних грчких издања не може сматрати као тумач мисли синода грчке цркве.“ Обе су тачке врло симпатично примили и грчка штампа и јавно миљење. Благодарећи њима, сад се друштво ослободило од веома незгодне заблуде, јер је мислило, да су полемисте заиста тумачили лично расположење грчке цркве, кад су подigli читаву хајку против Старокатолицизма на страницама тобоже званичног органа св. синода. Међутим се показало, да њихова полемика нема ничег заједничког са назорима св. синода и потиче из њиховог чисто

¹ Вид. Бр. 15. „Internat. theol. Revue“ за јули-септ. о. г. стр. 625.

личног, те према томе необавезног мишљења о томе питању.

По руском *М. В. Јов.*

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Радња епархијских власти у Новом Саду).

II. Епарх. административни одбор бачки одржао је 13. (25.) јула о. г. своју седницу, у којој су између осталог реферисани и решени ови предмети: Узет је на знање и објавиће се цркв. општини у Б. Брестовцу, да јој је високо министарство просвете у сврху оправке цркве 100 фор. државне припомоћи подарило. — Препоручиће се високопством министарству ради получења држ. припомоћи, у сврху оправке цркве, цркв. општина у Пивницама и Станишћу. — На позив Његове Светости Патријарха српског Георгија поднеће му се сви списи, који се односе на одлуку високосл. Саб. Одбора донесену услед утока против оностраног решења бр. А О. 502/190 ех 1895. у ствари госпођиначких часника и чиновника. — Узета је на знање и објавиће се цркв. општини у Г. одлука високосл. Саб. Одбора, којом је поднесени позив против овог решења бр. А О. 21. 52/14 ех 1805. у погледу награде бившем тамошњем општинском бележнику П. П. одбијен, а нападнуто решење потврђено. — Узета је на знање и објавиће се црквеној општини у Ст. П одлука Саб. Одбора донесена поводом позива исте општине против овог решења, којим је та цркв. општина на сношење трошкова око комасације парохијских сесија и учитељских земаља упућена; истом одлуком је онострано решење измењено, те предуђено, да дотични свештеници и учитељи имају те трошкове поднети. — На позив високосл. Саб. Одбора упућене су управе подручних манастира, да до данас неуспесени сувишак прихода свог за год. 1892. неодложно у благајницу срп. нар. цркв. фондова и заклада унесу. — Узета је на знање и објавиће се срп. прав. цркв. општини у Ш. одлука високосл. Саб. Одбора донесена услед утока исте општине против овог решења А О 1056/428 ех 1894. у погледу насталог спора између исте општине и тамошњег становника И. М. основатеља тамошње гробљанске капеле. — Поводом превишне одлуке Њег. пес. и апостолског краљ. Величанства од 16. јуна 1896., а на позив високосл. Саборског Одбора наложено је свима подручним срп. правосл. цркв. општинама да о целокупном црквеном, црквено-општинском и школском

пметку као и фондацијама, у колико их која има, тачне инвентаре сачине и овамо до 10 септембра о. г. ради даљег званичења са њима поднесу. — Дозвољено је цркв. општини у Пачиру оправка парох. дома и подизање нове школске зграде. — Спровешће се високосл. Саб. Одбору позив срп. правосл. цркв.-општине у Ч. против оностраног решења којим је иста цркв.-општина упућена на сношење мерљачких трошкова око обележења прошлогодишњом поплавом одрођених те окрњених парох. сесија; као и позив срп. правосл. црквене општине у Н. С. против оностраног решења, којим је катихети на тамошњој срп. вел. гимназији јеромонаху М. М. признато вирилно бирачко и скупштинарско право. — Узет је на знање рад црквене скупштине у Г. од 28. априла (10. маја) о. г., а уједно скупштинару исте општине М. Ђ. најстрожији укор за саближљиво му понашање у скупштинској седници изречен с угрожењем, да ће у поновном случају бити лишен скупштинарске части. — Узет је на знање рад цркв. скупштине у Ст. П. од 9. (21.) маја о. г. изузев оног закључка, којим је њезином председнику без икакве мотивације неповерење изречено. — Дозвољено је црквеној општини у Ш., да своју порушену „водицу“ оправити може. — Потврђен је избор председника, потпредседника, половине цркв. одбора и старатеља у Бегечу. — Дозвољено је истој општини да може подићи зајам од 1000 фор. у сврху подизања нове школе. — Тражиће се политична ексекуција ради уговења заосталог на дугу црквено-општинских приреза у П. и Ст. В. — Избор половине цркв. одбора у Ч као и тројице скупштинара у Г. делимично је потврђен, делимично пак поништен и нов наређен. — Препоручиће се високом министарству ради получења државне припомоћи црквена општина у Баји. — Дозвољено је цркв. општини у П. да своју опалу школ. зграду оправити може и да ради покрића трошкова око те оправке разрез на тамошње срп. правосл. становништво учинити може. — Спровешће се високосл. Саборском Одбору позив срп. правосл. цркв. општине у Д. С. П. против овог решења бр. А О 532/190 ех 1896 у погледу станарине свога пароха и разреза верзак. приноса на приватни посед истог пароха. — Снабдевен је клаузулом одобрења купопродајни уговор између цркв. општине у Г. и једног тамошњег становника у предмету купа 4 ланца земље. — Исто су тако снабдевени клаузулом одобрења купопродајни уговори, по гласу којих се имају на цркв. општину у Ж. преписати 5 ланаца земље, којима је становница тамошња гђа Марија Алексијевић рођ. Панин основала фондацију за тамошњу срп.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

православ. цркву. — Наређена је истрага против црквено-општинске управе у К. — Потврђен је избор $\frac{1}{3}$ скупштинара у Суботици и Мохољу. — Напротив избор $\frac{1}{3}$ скупштинара у Н. С. уништен је и нов наређен. — Дозвољено је условно црквеној општини у П. оправка цркве, ако накнадно икаже, да довољно за то средстава имаде. — Дозвољено је цркв. општини у Н. С. да своју привремено купљену кућу (т. зв. Дражићкину) по цену од 7100 фор. продати може. — Потврђена цркв. скупштином исте општине закључена измена правила за тамошње црквено-општинске чиновнике, по којој ће у будуће цркв. одбор постављати ексекутора. — Одобрено је и поднеће се на потврду високом министарству основно писмо, које је црквена општина у Баји за закладу Јована Русића Американца сачинила. — Позваће се цркв.-општина односно цркв.-скупштина у Г. да се изјасни шта ју је руководило да од досадањег свог адвоката, који је у име њено криминалну пријаву због учињене тамо проневере у црквено-општинској благајни надлежном суду поднео, напусти и узме новог? и уједно упозорена, да се двоструки трошак у тој ствари на терет црквено-општинској благајници не ће дозволити. — Одобрен је по бив. управном одбору срп. правосл. цркв.-општине у Ст. Ст. у 1894. години учињени куп четири данца земље по цену од 1400 фор. — Одобрен је у скупштинској седници срп. правосл. цркв. општине у М. од 3. (15.) марта о. г. обављен избор једног скупштинара и двојице чланова у м. школ. одбор, о којем последњем ће се имати и епарх. школ. одбор известити. Напротив дана 3. (15.) јуна по истој цркв. скупштини обављени избор једног одборника и једног скупштинара није потврђен. — Потврђен је избор $\frac{1}{2}$ цркв. одбора у Т., а уложени против тог избора призив одбијен. — Узето је на знање изјасњење председника исте цркв. општине, које је поднео на тужбу тамошњег потпредседника Ђ. Б., те је услед тога иста тужба као неоснована одбијена. — Упућена је цркв. општина у П. да своје парохију заосталу плату од прошле као и од ове године неодложно исплати. — Упућена је цркв. општина у Товаришеву, да на М. П. који тамо поседује кућу по међу тим у Карловцима стално станује, разрезани верозак. принос као неуместан отишле. — Жалба Пл. Л. цркв. одборника у С. против тамошњег председништва издата је овом на изјасњење. — Пријава Ј. М. потпредседника у М. против тамошњег члана црквене скупштине Ј. К. издата је тамошњој цркв. општини с позивом, да се изјасни, у колико су наводи у истој пријави на истини основани.

(Педесет година свештеничке службе.) Пишу нам из Госпођинаца: На св. Илију ове годне навршило се пуни 50 година свештеничке службе парохиу госпођиначком *Николи Беланском*. Рођен 6. марта 1819. године, рукоположен за ђакова 20. јула, а за пресвитера 23. јула 1846. године од епископа накрачког, блажене памети Стевана Крагујевића, он је најстарији свештеник у Шајкашкој. Свршивши школе: српску основну у месту свога рођења у Госпођинци, гимназију (6 разреда) у Новом Саду, филозофију у Кечкмету и богословију у Ср. Карловцима и у Пакрацу, ожени се 1844. године Александром пл. Војновић, и буде капеланом оцу своме Павлу, парохиу тада госпођиначком. Г. 1847. када му отац умре, постаде администратором исте парохије. Ту га затече бурна 1848-9. година, црква и цело село изгоре, сви се становници разбегоше, и тек у јесен 1849. вратише се на згаришта. Архиепископском граматом од 12. маја 1853. од бачког епископа блаженоупокојеног Платона Атанацковића потврђен за пароха, буде 15. августа исте године свечано у цркву уведен — инсталиран — од жабаљског проте Максима Папића у присуству комесара од стране граничарске власти ц. кр. капетана Александра Антоновића. Све до године 1881. био је са парохом Теодором Брежевским, а када исте године умре речени парох, остаде сам на великој парохији од преко две хиљаде и пет стотина душа. За ревност и тачно службовање св. цркви одликова га 18. децем 1880. блаженом Герман Анђелић, епископ бачки, црвеним појасом, а 20. августа 1890. у епархијској скупштини бачкој изабран буде за члана епарх. административног одбора бачког. 15. јула 1896. поделио му високопреосвећени епископ бачки *Герман Отавић*, за толикогодишње безпрекорно деловање у винограду Господњем, наслов протојереја.

На дан св. Илије одслужио је, са јубиларом, св. литургију пречасни г. Милош М. Папић, прота жабаљски и још три свештеника. После св. литургије беше свечано благодарење, на коме је учествовао и преч. г. Мирон Ђорђевић, игуман бођански. Господин прота је врло леним речима поздравно јубилара, Нестора шајкашког свештенства, који је те ретке среће, да је у родном месту своје са другом својим, а у кругу деце своје и учацима, многобројних пријатеља и поштоватеља доживео овакав свечан дан. Многобројан народ бурним „живео“ поздравно је и честитог проту и поштованог пароха свога. О пријатељском ручку нало је више лених здравица, као високопреосвећеном Господину Епископу Герману и осталим одличним гостима.

Одличан српски свештеник, који је пуних 50 година неуморно служио и Богу и народу, који је увек леном службом и дивним појањем својим, дружевним понашањем и интелигенцијом, био пример и углед браћи својој, уважен, љубљен и поштован од свакога, нека и овом приликом прими жељу својих пријатеља и поштоватеља: Живео! Живео наш шајкашки „Ђедо“ још дуго!

(Српски учитељски конвикт) одржао је, под председништвом *Арк. Варађанина*, 24. јула о. г., своју редовну главну скупштину у Новом Саду. По извештају председника управни одбор конвикта је купио за конвикат кућу за 21 хиљ. форинти, али се ова мора преудесити, и за то је већ израђен и план, који је поднесен скупштини на увиђење. Кућа кад се преудеси, моћи ће се најдаље до јесени или пролећа предати свом одређењу. По израђеноме плану биће у конвикту места за 108 питомаца и питомица, а трошкови око градње изнеће 34 - 36.000 фор. За ову годину сместиће се питомци како буде могуће.

За надзорника конвикту изабран је професор српске гимназије у Новом Саду г. Тихомир Остојић, а за надзорицу учитељица српске више девојачке школе новосадске гђа Јелка Лујановићева.

За ову годину изабрано је 39 питомаца, који су подељени у три платежна разреда (са 12, 10 и 8 фор. месечне наплате).

За председника конвикту односно управном му одбору изабран је једногласно и поново г. Аркадије Варађанин, за потпредседника Гавра Путник, за благајника Александар Јорговић, а за перовођу Јован Марић. За чланове управног одбора изабрани су: Кузмаи Миловановић, Мита Ђорђевић, Никола Јовановић, Јеврем Миковић, Ђорђе Милић, Јован Марић, Вељко Петровић, Коста Шијачки, Ђока Михајловић, Стеван Јаношевић, Пера Стефановић и Тоша Марић. У надзорни одбор пак: Пера Ђурчић, Пера Дамјановић и Рада Малушев.

На скупштини присуствовала је и добротворка конвикта гђа Љубица Радишићка, која је до сад већ даровала конвикту 1000 фор., а толико још обећала даровати.

На овој скупштини примљени су одборски предлози: 1.) Да се позову они чланови, који су обећали да ће платити чланарину, а до сада то нису učinили, да што пре изврше своју обавезу, иначе ће се брисати из списка чланова. 2.) Да се благајнику одреди годишња награда од 50 фор., пошто ће се од сада његови послови јако умножити. 3.) Да питомци и питомице сваке године плаћају као уписнину 1 фор., да се за то набаве најпотребније

ствари. Није пак примљен одборски предлог, да се од сада члановима одбора накнађава путни трошак.

(Вагон-црква на Сибирској прузи.) Као што јавља петроградски „Црквени Весник“, освешћена је 11. јула о. г. у Петрограду, на балтијској станици жељезничке пруге у Нови Петерхоф, црква, која је смештена у једним жељезничким колима. Освешћење је свршио виспреосв. митрополит петроградски *Паладије*. У тој вагон-цркви може присуствовати молитви 60—70 особа. Црква је врло укусно и вештачки израђена и украшена. На улазу је звоник над којим блиста часни крст. Израђена је о државном трошку, а све утвари поклобно је цар. Иконостас је израдио уметник Вилковски. Црква је направљена, да послужи као богомоља за засебине чиновника, путника и служитеља жељезничких на жељезничкој прузи кроз Сибирију.

(Српски православни женски манастир.) У Београду се ових дана бавила мајка Кириклија, игуманија манастира св. Арханђела код Струмнице у Македонији, са још једном калуђерицом. Оне купе прилоге за манастир. Ове српске калуђерице примљене су у аудијенцију од краљице Наталије и краља Александра, који су дали знатан прилог манастиру. У овом српском манастиру има до тридесет калуђерица, а манастир је основала пре тридесет-четрдесет година мати садашње игуманије. То је једини српски женски православни манастир на Балканском полуострву, и до сада се одржавао од богатих прилога из Русије и имућних Срба у Старој Србији и Македонији.

(Мала катавасија у комуналним школама.) „Мале Катавасије“ за основне школе, а за српску православну школску децу, издавале су и штампале разне књижаре и штампарије. Неке су досад бар подстирале своја издања Школском Савету и црквеној власти на преглед, односно одобрење, *неке нису чиниле ни то*. Било је свакојаких тих „Малих Катавасија“, и оне су с реда налазиле своју прођу у основним школама, а према томе, како се која допала личностима, које катавасије имају за школе да набаве, како им се допадао издавач њихов, и како су *декоје* личности бољи рачун налазиле при набављању тих Катавасија. Да се стане на пут протуривању „Малих Катавасија“, које су редиговане без икаквог система и плана, и без обзира на школске потребе, а нису одобрене по надлежним властима, и јер се у неким нашла противност и самој православној догматици, и напослетку ради једнообразности, — издала је Српска Манастирска Штампарија прошле године „Малу Катавасију“.

коју се средиговала два за то позвана духовна лица, а која је одобрена благословом Његове Светости преузв. господина патријарха Георгија, а Школским Саветом *примљена и прописана за све вероисповедне народне нам основне школе.*

О свему томе извештена је у своје време и висока кр. земаљска влада у Загребу, па са надлежне стране и замољена, да својим путем и начином нареди, да се шта Катавасија може и сме као једино дозвољена употребљавати и у ошћим пучким школама.

„Мала Катавасија“ у издању Српске Манастирске Штампарије, осим тога, што је најбоље редигована од свију досадањих, и нај јефтинија је. Осам штампаних табака по цену од 20 новчића. Штампарска израда те Катавасије такођер има предност пред свима досадањим Катавасијама своје врсте.

Шта се после и на основу свега тога могло оправдано очекивати? После свега тога, па још после наредбе кр. земаљске владе одела за богостовје и наставу од 25. листопада бр. 13.988 ex 1895, с правом се могло очекивати, да ће се у достојан обзир узети како *интерес наставе* у црквеном појању, тако и решење Школског Савета, односно надлежна молба упућена кр. земаљској влади, те да ће се и у комуналним школама отворити врата најбољем издању „Мале Катавасије“, а затворити катавасијама, које ничу из прости шпекулације без обзира на школске и религијозне потребе.

На жалост тако не би.

Дошло нам је до знања, да се је за комуналне школе у једној жупанији набавила „Мала Катавасија за употребу школске младежи“, која није прошла ни цензуру надлежне црквене власти, нити је одобрена и апробована од ма које школске власти. Уместо свега тога, а ипак ради неке вајада легитимације стављено је на њојзи, да је: „Извод из „**Велика православна катавасија**“ штампана с **благословом** Њ Светости г. патријарха Проксимија Ивачковића“. Цена тој „Малој Катавасији“ није означена.

А јер *ниједна* комунална школа из целе Тројединце није набавила досад „Малу Катавасију“ из Српске Манастирске Штампарије, закључујемо, да су и друге жупаније набавиле горње издање или које друго, њему подобно.

Ми ово не истичемо у намери, да заступамо и промичемо материјални интерес Српске Манастирске Штампарије, и ако би и за то имали права и разлога. Не. Нама је пред очима с једне стране интерес наставе, а с друге стране обзир, којег би надлежне власти комуналних школа требале имати у овоме случају.

Набављањем поменуто „Мале Катавасије“, (у којој ни једне странице, мал' те не ни једног тропаара ни кондака нема без погрешке штампане), која је штампана без знања и одобрења црквене власти, а која није апробована ни од кр. земаљске владе, с једне, а с друге стране, облажењем „Катавасије“, која је одобрена по нашој црквеној и највишој школској власти, па препоручена, с надлежног места, и кр. земаљској влади, као најбоља и подеснија — зар није заборављен интерес наставе, зар није напуштен сваки обзир према оним факторима, који су у првом реду позвани и надлежни да пресуде, која је Катавасија најбоља и најподеснија, па и могућа за учење црквеног појања у основним школама, биле оне вероисповедне или комуналне? Ми по *својој* дужности упозоримо, са овога места, високу кр. земаљску владу на ову појаву и жалимо се ради ње. На чији налог су горе означене Катавасије набављене, и по чијем налогу се не набављају из Српске Манастирске Штампарије, ми за сад не знамо, ал' ћемо сазнати, и онда ћемо и то изнети на јавност. Можда ћемо том приликом моћи проговорити и о *узроцима*, с којих се *подржава набава* „*Малих Катавасија*“ *других издања* ма каква она била, а не Српске Манастирске Штампарије, ма да је њезино најбоље.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Мисли о вероучним књигама за народне основне школе. Написао *Мига Нешкович*. Штампана Српске Манастирске Штампарије. Стр. 44. Цена 25 н. Добити се може код писца у Беловару.

Питање, које расправља г. писац у овој књижици сувремено је и акутно баш с обзиром на посао, кога има да сврши синодална анкета, којој је поверено састављање вероучених књига и за основне школе. При решавању тога питања мишљење г. писца добро нам је дошло.

После претходне студије о досадањој вероучној настави и данашњим катихизисима код нас, и неким израженим мислима о реорганизацији те наставе, према усвојеним принципима данашње педагошке методичке науке, писац завршује своју расправу одговором на питање: како да се напишу верозаконске књиге за народне (основне) школе? Тај одговор је овај: „За сваки разред морале би се написати *две вероучне књиге*, једна као ручна књига за децу, а друга као руковођ за вероучитеље.“

Ту своју мисао, (којом се већ баве и чланови синодалне анкете), образлаже за тим писац врло тачно, стручњачки и јасно. „Књиге за ученике, велики писац, садржавале би у себи главне, фундаменталне

законе наше православне вере. А у ручним књигама за вероучитеље. — уз споменуто већ градиво — ушле би и напомене, које се верске истине морају довести у везу са односним местима из деџих књижица . . . Тако би се начело концентрације потпуним успехом реализовало и освештало и код верске обуке. А најпосле, вероучна настава *морала* би се овако развијати индуктивним правцем, дочим се, по данашњим катихизисима, баш уз *свентуално* тумачење, настава изводи путем дедукције. А који начин имаде више смисла и места у основној школи, о томе бар не треба трошити речи.“

За сад оволико, а постараћемо се, да о тој расправи, и у њој изнесеним мислима и назорима проговоримо и опширније. А увек ћемо у том послу радо уступити ступце овога листа и г. Нешковићу, као и сваком, ко би хтео да послужи што бољем и успешнијем решењу посла око унапређења наше вероучевне наставе у основним школама.

Макарија митрополита московскога православно догматичко богословије. *Други део.* По трећем издању превео и гдегде допунио *Митрофан Шевич* архимандрит хоновски. У Ср. Карловцима. Српска Манастирска Штампарија 1896. Може се добити код писца. Цена је 2 фор. (4 круне).

Православна српска богословска учитељска школа у Призрену у 1895/6. школској години. *Написао ректор архимандрит Иларион С. Весић*

У овој књижици штампан је:

1. *Извештај о стању школе*, за прошлу школску годину, што га је архимандрит Иларион С. Весић као ректор те школе поднео.

2. *Беседа о греху*, видовима греха, изворима греха и о основима и средствима за ослобођење греха, коју је беседу говорио г. Иларион С. Весић на св. Саву 1896. у сали правосл. српске богословско-учитељске школе у Призрену.

3. *Беседа*, о важности и значају св. храма за наш душевни живот, говорио ју исти г. Иларион на Ђурђев-дан у цркви св. Великомученика Георгија у Призрену 1896.

4. *Отпρωштајна реч*, при свршетку 1895/6. шк. године својим ученицима у саборној Призренској цркви говорио исти г. Иларион С. Весић.

Свега ђака у прошлој школској години (са свима ванредним) било је уписано 227, а свршило је школску годину њих 218. Од ових становало је у заводу 150, а остали изван завода.

У почетку школске године библиотека је бројала 2502 комада разних књига. У току школе године набављено је 50 нових књига.

Позив на претплату

ДЕКАМЕРОН

СТО ПРИЧА ОД СТО НАЈСЛАВНИЈИХ ПИСАЦА СВЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Уз сурадњу сурадника „Бранкова Кола“

Декамерон страних прича донеће у својим свескама сто бираних прича од сто најславнијих писаца светске литературе.

Осим француске, енглеске, руске, немачке и талијанске књижевности биће у *Декамерону* заступљена и: чешка, пољска, хрватска, словеначка, бугарска, румунска, мађарска, шпанолска, данска, шведска, холандска, норвешка, грчка и финска књижевност, чији се радови у српским преводима тек по кад и кад јављају разбацани по разним часописима нашим — Драгоцен збирка ова, то је драго камење покупљено по богатим ризницама светске белетристике. Скуп овај најлепших производа светске књижевности биће огледало живота и душевне снаге разних народа, у њима ће се огледати дух и срце најмодернијег и најиримитивнијег живота светског — Ово је албум најлепших слика светске литературе, којим ваља да се оките столови наших Срикињица и најмање Књижице образоване српске публике. — Осим неких превода, који су већ штампани у „Бранкову Колу“, доносеће даље и даље свеске сасвим нове радове свију књижевника који до сад стекосе светског гласа.

Декамерон изнеће до 15 свезака, а биће сложен у две књиге. — Свака свеска стаје за претплатнике 20 нов. — Скупљачима претплате дајемо једанаести егземплар, а новац се убира после сваке свеске и шаље на: Управу Српске Манастирске Штампарије у Срем. Карловцима. — Друга ће се свеска слати само онима, који су за прву положили новац.

У Срем. Карловцима, 25. јула 1896.

УПРАВА

Српске Манастирске Штампарије.

Молимо скупљаче да нам што пре јаве, колико егземплара прве свеске, да им пошаљемо.

Прилози на фонд „Св. Саве“.

Уредништву овога листа стигли су и ови прилози „фонду св. Саве“.

Бр. 23. Алекса Дејановић, Ђурђевчанин из Београда — — — — — 5 ф. — н.

Бр. 24. Српска Ђачка омладина у Старом Бечеју. — Чиста добит од забаве у корист фонда св. Саве приређене — — — — — 38 ф. — н.

Из 23. бр. „Срп. Сиона“ — 1568 ф. 99 н.

Свега 1611 ф. 99 н.

Новци су предани управи срп. нар. цркв. фондова.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Од администрације.

Г. Ј. Ј. II. Немамо.

Г. Ј. Ч. у С. А. Из г. 1892. можемо само целе комплете продавати; поједине бројеве не.

Г. Ј. М. у II. Изволите послати новце за тражене бројеве.

П. н. Господи учитељима
и сл. црквено-школским општинама.

Саопштавамо, да смо спремили довољан број „Мале Катавасије“ за основне школе, како би могли задовољити све наруџбине, које нам стигну, а које и очекујемо.

„МАЛА КАТАВАСИЈА“
наша је одобрена и прописана
ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ
како нашим вел. Школским Саветом, тако
и вис. кр. зем. владом у Загребу.

Она је уређена (редигована) као ниједна до сад по стручњацима на то позванима и надлежнима. Стоји само 20 новч. а велика је 8 штампаних табака са јаким корицама и на доброј хартији. Кад се на више купи дајемо 25% рабата.

Молимо п. н. госпду учитеље и сл. црквено-школске општине, да нас потпомогну својим наруџбинама, јер само тако ће се стати на пут увлачењу у школе наше и таквих катавасија, које за школу нису.

Српска Манастирска Штампарија.

ОГЛАСИ.

НА ТЕ Ч А Ј. 117 1—3

Овим се отвара натечај за једног учитеља српско-православној четворо-разредној основној школи у Жунању (Босна) са годишњом платом од 500 фор. а вр., станом, огревом, баштом и путног трошка 25 форинти.

Учитељ треба да је Србин православне вјере и да је свршио учитељску школу. Поред наставе у школи дужан је подучавати децу црквеном пјевнију, цјевницу у цркви држати и бити перовођа општински и друго што му буде општина налагала служити.

Ко жели ово мјесто заузети мора своје свједочење о свршеним наукама са молбом потписаној српско православној црквено-школској општини до 10. (22) августа, а уз то и сведочење о морално политичком владању, послати.

Жунањак 22. јула 1896.

Српско-православна
црквено-школска општина.

О Г Л А С. 119 1—1

Ко би хтео под повољним условима бити мјим канцеланом, нека се изволи одма мени писмено пријавити. Млад свештеник има првенство.

Стеван Моловић
парох у Иригу.

1—3

С Т Е Ч А Ј

118

Овим се отвара стечај на *учитељско место* у Црној Бари, на срп. вероисповедној школи.

Плата је учитељу 300 ф., коју плату учитељ квартално унапред прима. За пероводство један празан гронт од пол ланца; од погребга где позван буде 1 фор.; огрева колико устреба, у новој лепој школи стан са две патосане собе, кујном и шпајзом. Само оспособљени учитељи узме се у обзир.

Молбенице ваља слати на цркв. школски одбор до 15. августа о. год. када ће се и избор обавити.

Из седнице цркв. школ. одбора држане у Црној Бари (Feketetó) 20. јула 1896.

Ђурица Вујић,
школ председник.

С Т Е Ч А Ј. 98 3—3

На уриражњено место на вел. кикиндекој српској вероисповедној школи овим се стечај ради сталног попуњења овог места расписује.

Са тим местом скопчана је годишња плата од 550 фор. и станарина од 200 фор. евентуално стан у нарави.

Изабрани учитељ имаће све школ. уредбом прописане предмете предавати у оном разреду, који му овдашњи школ. одбор доделио буде.

Изабраном учитељу ставља се у изглед и награда од 100 фор. годишње ако за четвртог певца изабрат буде.

Ваљано снабдевене молбенице ваља упутити на председништво местног школ. одбора.

Рок стечају је од првог уврштења у званичном листу „Српском Сиону“ на за четири недеље.

Из седнице местног школ. одбора држане у В. Кикинди 10. (22). Јула 1896. год.

Ђорђе Влаховић.

окожни протопрезвитер и председник.

С Т Е Ч А Ј. 100 3—3

Овим се расписује стечај на *учитељско место* на *Клиси* (крај Новог Сада). Плата је 500 ф.; у име огрева: 50 фор.; за послугу: 40 фор. и слободан стан с вртом.

Дужности су прописане школеком уредбом и наредбама школ. власти.

Комплетовати могу само потпуно квалификоване учителице и сврш. приправнице.

Молбенице добро сачињене и правоваљаним документима поткрепљене, ваља упутити на м. школ. одбор у Новоме Саду.

Рок стечају истиче 11. (23.) августа о. г.

У Новоме Саду, 11. (23.) јула 1896.

К. Миловановић
перовођа.Петар Попадић
председник школ. одбора.

СТЕЧАЈ 108 1—3

На новоустановљено учитељско место на срп. вероисповедној школи овде расписује се стечај.

Годишња је плата учитељу 500 фор. или 1000 круна и 8 мет. тврдих дрва; даље слободан стан у новој школи са три собе, предсобљем, кујном, комором, подрумом, шупом и шталом; ван стана четврт јутра баште и 1 фор. од погребна где буде позван.

Изабрани учитељ имаће све школ. уредбом прописане предмете предавати у оном разреду, који му олд. школ. одбор доделно буде. Осим тога дужан ће бити повторну школу држати и недељом и празником као и на пређе-освећеној литургији у цркви појати. — Жели се, да је дотични учитељ и ноталном појању вичан.

Молбенице са сведоцима ваља упутити на месни школ. одбор.

Рок стечаја је до 29. августа (10. септембра) ове год.

Из седнице школ. одбора, држане у Госпођинци 14. (26.) јула 1896.

Мита Пејић
перовођа.

П. Теофановић
председник.

Бр. 189.—1896.

106 1—3

СТЕЧАЈ.

У смислу правила задужбине Атанасије П. Гереског расписује се овим стечај на два штипендиска места по 150 фор. на годину.

Ову штипендију уживају само ученици ове гимназије, Срби правосл. вере из Беча, Трста и краљевине Далмације.

Молитељи имају поднети своје молбенице потписаној управи гимназијској најдаље до 8. (20.) септембра о. г. и прикључити им школске сведоци од последње две године, сведоцибу епиромаштва, сведоцибу лекарску и крштено писмо.

У Новом Саду, 20. јулија (1. августа) 1896.

Управа срп. вел. гимназије.

СТЕЧАЈ. 113 1—3

На упражњено учитељско место на срп. православној вероисповедној школи у Српском Сент Мартону. Плата је 450 фор, месечно у напред, 5 фор. у име паушала, 10 ф. као перовођа, 4 хв. дрва, 3½ лапца ораће земље на коју учитељ порез плаћа, од погребна где позван буде 50 н, 6 великих подвоза преко године, слободан стан који се састоји из две собе, кујне, коморе и полак баште.

Дужности су учитеља школ. уредбом од год. 1871. одређене, а доказати има да је испит из мађарског језика положио; у цркви појати и децу у црквеном појању учити и повторну школу држати. Рок пријаве до 15. августа ове г. када ће се и избор обавити.

Из ванредне седнице школског одбора држане 20. јула 1896. у Ст. Мартону (Szerb Szent Marton).

Настас Поповић
перовођа.

Васа Петровић
парох и председник.

Бр. 190.—1896.

107 1—3

О Г Л А С.

Уписивање ученика за школску годину 1896/7. на овдашњој срп. вел. гимназији почиње 1. септембра по рим. кал.

У I разред примају се ученици на основу сведоцибу од IV. разреда основне школе, или на основу пријамног испита; у остале разреде на основу сведоцибу од нижег разреда.

Сви ученици без разлике плаћају по 2 фор. уписне таксе, по 1 фор. на библиотеку, по 3 ф. за „Sanitas“ и по 70 новч. на друге потребе. То се плаћа при уписивању и од тог се нико не испрашта. Школарине плаћа сваки ученик по 15 фор. на годину. Од плаћања школарине могу бити опростени они ученици, који докажу сведоцибу школском, да се добро владају и да у наукама добро успевају.

31. августа држаће се поновни испити. По закључку професорске конференције од 18. новембра 1884. бр. 46. и одобрењу тога закључка од стране вел. Патроната ове гимназије од 10. (22.) децембра 1884. бр. 139/140. губе право на понављање испита они ученици, који на горе означени термин не дођу, да понове испит.

Из прихода од светосавских беседа уживаће и пдуће школске године њих 14 ученика ове гимназије по 10 фор. месечно припомоћи.

У Новом Саду, 20. јулија (1. августа) 1896.

Управа срп. вел. гимназије.

СТЕЧАЈ. 112 1—3

Овим се поново отвара стечај на упражњено учитељско место вероисповедне школе у Липови — барањске жупаније. Плата је учитељска: годишње у готовом 340 ф. а. вр., 6 (шест) лапца добре ораће земље, на коју сам учитељ порез плаћа, 4 хвата тврдих дрва за своју и школску потребу; стан састојећи се из: 2 патосане собе, 2 кујне, спајаза, подрума, штале и уз стан врт од ¼ лапца; затим за перовођство 12 фор. а од венчаница, укупа и парастоса по 20 новчића.

Учитељу у дужност снада, како посеведневну, тако и повторну школу по наставној основи за вероисповедне школе од 25/IV. 1895. бр. III. С. 80/94. тачно вршити, у екупит. и одборским седницама перо водити, у цркви појати; у појединим цркв. функцијама уз свештеника суделовати и децу у појању обучавати.

Који жели ово место получити, дужан је доказати са молбеничним прилозима: да је Србин правосл. вере, да је учитељску школу свршио, и да има оспособљење из мађарског језика.

Рок пријаве 4 недеље по првом уврштењу овог стечаја у „Српскоме Сиону“.

Молбенице имају се председништву школ. одбора доставити.

У Липови, (последња пошта Безедек) 23. јула 1896.

Цркв. Школски Одбор.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

С Т Е Ч А Ј. 110 1—1

Ради сталног попуњења учитељског места, на овдашњој срп. правосл. школи и то мешовити мушки и женски разред.

Плата је годишња 400 фор. (или 800 круна), слободан стан са две собе, кујном, подрумом, јеловником и повољном баштом, два и по ланца ораће земље, на коју учитељ сваковрсно порез плаћа, два хвата тврдих дрва, 12 фор. (24 круна) као перовођа, 15 фор. (30 круна) за црквено-школске рачуне склапати и од укуна где буде позват 80 новч.

Учитељу у дужност спада предавање свих школ. уредбом прописаних предмета, појање у десној певници, и обучавање школске деце у пјенију, и повторну школу држати.

Компетовати на ово место могу само они, који су свршили сомборску препарандију а владају мађарским језиком.

Рок за компетовање оставља се до 29. августа (10. септ.) 1896. када ће се и избор обавити.

У Срп. Пардању 18. (30.) јула 1896.

Јован Савић

Васа Којић

привр. учитељ, перовођа.

цркв. школ. председник.

С Т Е Ч А Ј. 111 1—3

На упражњено место у срп. Елемиру отвара се стечај за учитеља на два разреда срп. вер. мушке школе.

Плата је учитељу 400 фор. а. вр., за повторну школу 30 фор., у име паушала 8 фор., леп стан са три собе, кујном и другим потребним стајама, уз то још и врло леп врт, 4□ хвата сламе, од укуна где позват буде има 1 фор

Изабраном учитељу спада у дужност: школ. деци законом прописане предмете предавати, у цркви за певницом појати и децу цркв појању обучавати.

Компетовати могу они, који су учитељску школу у Сомбору свршили, и испит из мађарског језика положили.

Молбенице се имају са нужним сведоџбама унудити на овоместног председника.

Рок стечају 8. (20.) септембра 1896. када ће се и избор обавити.

Из скупштинске седнице држане у срп. Елемиру 1896.

Жива Мијатов

председник.

С Т Е Ч А Ј. 114 1—1

Решењем славног епарх. шк. одбора бачког од 4. (16.) јула о. г. бр. ШО. 880/181. овим се ставља до знања, да ће, услед расписаног учитељског стечаја у 27. 28. и 29. бр. „Српског Сиона“, изабрана учитељица дужна бити примити онај разред, који јој м. школски одбор у своје време доделно буде.

Из седнице м. шк. одбора држане у Турији 13. (25.) јула 1896.

Школски одбор.

С Т Е Ч А Ј. 115 1—3

Овим се отвара стечај на ново-установљеној српској вероисповедној школи у Батањи, за I. и II. разред основне школе.

С овим местом скопчана је плата: у готовом новцу 400 фор (800 круна); у нарави леп удобан стан из две собе, кујне, коморе (шпајза), подрума, шуне. штале и 200□ хвата баште уз стан; 6 (шест) хвата тврдих дрва с подвозом, од којих је учитељ дужан и школу грејати; у име реквизиита 17 фор. 50 нов.

Дужности учитеља, осим уредбама и наредбама прописаним, јесу: држање леве певнице преко целе године, као и средом и петком часног ускршњег поста.

Молбенице, са нужним сведоџкама и доказима о оспособљењу о свршеним предаукама, да је дотични сомборску препарандију свршио — евентуално и о досадањем делању у школи — као и о оспособљењу за мађарски језик, ваља слати на овом. срп. цркв. школску општину, односно на потписаног председника.

Рок стечају је, до 18. (30.) августа 1896.

Тражи се и лична пријава.

Из ванр. вел. скупштин. седнице, држане у Батањи 21. јула 1896.

Јован Пандаљ

председн. срп. цркв. школ. општине.

С Т Е Ч А Ј. 116 1—3

Овим се расписује стечај на учитељско место на српској вероисповедној школи у Нађфали (тем. вармеђа).

Плата је учитељу 235 фор. у готовом; 40 ф. у име огрева, 25 фор. за пероводство, 50 кибличета жита, то јест: 31 хекто и 31 литра; пристојан стан с баштом код стана од по ланца, а изван села по ланца баште, 4 ланца ораће земље на коју сам учитељ порез плаћа.

Учитељу ће спадати у дужност све прописане предмете предавати, у цркви редовно са десне стране појати и децу у црквеном појању обучавати

Од учитеља се иште да је испитан учитељ и да је испит из мађарског језика положио.

Неиспитани учитељи не ће се никако у обзир узети Молбенице, снабдевене сведоџбом оспособљења и сведоџбом о моралном владању, ваља послати подписаном школском председнику до 15. августа по ст. календару, а избор ће се одржати 18. августа по ст. кал. Иште се и лична пријава.

Из седнице цркв. школског одбора држане у Нађфали 20. јула 1896.

Вељко Аничић

привр. перовођа.

Мита Аничић

председник школ. одбора.

Ad III. С. 171, 185 и 222./ex 1896.

109 1—2

С Т Е Ч А Ј.

Пошто ће се на српској учитељској школи (мушкој и женској) у Сомбору почетком 1896/7. школске године IV. разред отворити, то је поникла потреба постављања још *два редовна професора и једног катихете*; а услед отварања III. разреда српске мушке учитељске школе у Пакрацу као и услед оставке професора Николе Мапојловића потребно је поставити још *једног редовног професора и једног катихету* — те се овим отвара стечај на ова професорска места.

Један редован професор за сомборску учитељску школу имаће дужност у обадве учитељске школе сомборске да предаје педагогијске науке: педагогију, историју педагогије и психологију са обвезом предавања од бар 20 седмичних часова.

Други редован професор за исту школу имаће дужност на одељењу женске препарандије предавати: мађарски и немачки језик, историју Угарске и по потреби још који сродан предмет тако да испуни седмичних бар 20 часова.

Катихета ће имати дужност у српској женској учитељској школи сомборској предавати у најмање 14 недељних часова: веронауку, цркв. словенски језик, црквено појање, а поред тога спадаће му у дужност држање каталога и надзор ученица у цркви.

Катихета за српску мушку учитељску школу пакрачку имаће дужност предавати: веронауку, цркв. словенски језик, црквено појање, а по околностима и друге предмете тако, да испуни седмично бар 20 часова.

Редован професор за школу пакрачку имаће дужност предавати: језикословну и историчну струку нарочито српски и немачки језик, повесницу и земљопис, а по околностима и друге предмете тако да испуни седмично бар 20 часова.

Са сваким од горњих редовних професорских места, ако је изабрани за горње струке потпуно оспособљени гимназијски или препарандијски професор, као и за катихету срп. мушке учит. школе пакрачке скопчана је годишња плата од 1000 фор.

а. вр. и 10% те плате у име станарине, после сваких пет година успешне непрекидне професорске службе годишња повишица од 100 фор. а. вр., а после 30 година службовања мировина у износу постигнуте плате. Ако је постављени без прописане потпуне квалификације имаће плату од годишњих 800 фор. а. вр. Професор катихета у сомборској срп. женској препарандији имаће такођер плату од годишњих 800 фор. а. вр. и 10% од плате у име годишње станарине.

На ова редовна професорска места компетовати могу само они Срби православне вере, који су стекли оспособљење за предавање односних горепомнутих наука у којем свеучилишту или у којем вишем педагогијском заводу или те науке у тим заводима слушали; али првенство имају оспособљени за горње струке гимназијски или препарандијски професори. За случај ако таквих компетената не би било, имаће дотични постављени за годину дана положити испит за професорско оспособљење. На место катихете за женску препарандију сомборску може компетовати онај Србин православне вере, који је православно богословско училиште са успехом свршио; ну првенство ће имати и код једне и код друге препарандије оно свештено лице, које је положило с успехом вероучитељски испит пред испитном комисијом у Карловцима.

Оспособљени професори ће се у смислу школске уредбе сматрати за две године дана службовања као привремено постављени, а супленти се у опште постављају у привременом својству.

Молбенице своје, којима се имају приложити: крштено писмо, сведочанство о професорском оспособљењу односно о свршеним наукама, сведоџба о досадањем службовању и најпосле сведоџбе о религиозно-моралном и политичном поведењу — ваља да компетенти поднесу потписаном председништву *најдаље до 6. (18.) августа 1896.*

У Карловцима, 18. (30.) јула 1896.

Председништво

срп. прав. нар. школског савета.

ДАЉЕ У ДОДАТКУ

С. О. 3010. ex 1896.

90 3—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај ради попуњења двају евентуално и више стипендијских места III. разреда у заклади пок. *Ђорђа Сервијскога* са стипендијом од год. 105 фор. а. вр.

Стипендију ову може получити ученик српске народности и православне вероисповести, који се добро учи, примерно влада, који је сиромашног стања, а навршио је 12-ту годину својег живота.

Питомци III. разреда могу се временом, ако узмоле, примити у више стип. разреде са 157 ф. 50 н и односно са 210 фор. а вр. ако буду имали све једнако потребну квалификацију и у том погледу имају првенство пред другима, који те стипендије несу уживали

Молитељи треба да поднесу своје, крштеним писмом, школском сведоџбом, лечничком сведоџбом и сведоџбом сиромаштва, снабдевене молбенице *саборском одбору у Карловцима најдаље до 8. (20.) августа 1896. год.*

Председништво

срп. прав. нар. цркв. саборског одбора.

СТЕЧАЈ.

94 3—3

Овим се расписује стечај на једно место учитељско. Плата је 450 фор., 24 фор. у име огрева; 75 у име стана док општина не буде у стању стан у нарави дати; 25 фор. у име послуге; 12 фор. 50 н. за писаћи прибор; један ланац ораће земље, на коју учитељ порез плаћа и башту.

Изабрани учитељ имаће све школском уредбом прописане предмете предавати у оном разреду, који му овдашњи збор учитељски односно школски одбор доделио буде. Осим тога у дужност ће му спадати при сваком богослужењу у цркви у једној певници појати; уз часни пост ускршњи средом и петком на јутрењу и преждосвећену долазити и појати.

У обзир ће се узети само они компетенти, који су саборски приправници а испит су из мађарског језика положили.

Рок пријаве траје до 4. (16.) августа о. г. Из седнице школског одбора држане у Кумани (Торонтал) 7. (19.) јула 1896. год.

Председништво

СТЕЧАЈ.

96 3—3

Расписује се стечај за учитељицу на срп. нар. вероисповедној основној женској школи у Силбану са роком до 15. (27.) августа.

Са истим местом окончана је годишња плата од 300 фор. за држање пофторне школе 40 фор. 3 хвата тврдих дрва; 5½ мерава жита; 5 ланаца (à 2000 □°) и 1583 □° добре ораће земље на коју изабрана учитељица државну порезу и половину еквивалента плаћа; поред школске зграде законом прописани врт.

Стан или накнаду за исти нема права потраживати.

Дужности су школском уредбом прописане.

Осим тога дужна ће бити изабрана учитељица сву женску школ. децу женском ручном раду савесно обучавати.

Ваљано инструиране молбенице ваља на месног школ. председника уштити.

Из седнице школ одбора држане у Силбану 7. (19.) јула 1896. год.

Душан Мокић
перовођа.

Тодор В. Поповић
председник м. школ. одбора.

С. О. 3011 ex 1896.

89 3—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења двају и евентуално и више места у стип. заклади блаженопоч. *АЕМ. Мојсија Пушника* овим се расписује стечај.

Годишњи износ сваке поједине стипендије је 200 фор. а. вр.

За стипендисте могу бити изабрани само ученици српске народности и православне вероисповести и то ученици гимназије, реалке нижих и виших разреда, занатлијских, трговачких, економских и рударских школа и виших наука, и исти уживају стипендију све до свршетка наука, ако добар успех у науци и добро владање искажу, што исказују концем сваког течаја. Ко ужива већ коју стипендију, не може бити у исти мах и питомац ове стипен. закладе.

Питомци слушају своје науке у отачаственим заводима у Угарској и Хрватској (Славонији) ну по благовремено полученој дозволи од вис. кр. уг. министра богочасти и јавне наставе могу слушати своје науке и у иноземству.

Ваљано инструјисане молбенице имају се поднети саборском одбору у Карловцима најдаље до 8. (20.) августа 1896. год. Привити се има нарочито: крени лист, школска и лечничка као и сведоџба сиромаштва.

У Карловцима 8. (20.) јула 1896. г.

Председништво

срп. прав. нар. цркв. саборског одбора.

СТЕЧАЈ.

91 3-3

Овим се расписује стечај ради попуњења једног стипендијског места у богословској заклади *Данила и Јулке Бањанина*.

Годишња стипендија износи 300 фор. а. вр., а издаваће се питомцу у десет месечних obroка.

Просиоци за ову стипендију могу бити само Срби источно-православне вере, слушаоци, односно који ће са почетком школске године 1896/7. постати слушаоци, срп. православног богословског училишта у Ср. Карловцима.

На ову стипендију имаде првенство потомство од рођене *браће* завештатељеве: Стевана, Лазе, Василија, пок. Николе и Станка Бањанина; иза њих долази потомство рођених *сестара* завештатељевих; иза њих долазе на ред потомци од *полубраће* (стричевића) и *полусестара*; иза њих долази младеж оних становника општине Јошанске, роднога места завештатељева, који носе име *Бањанин*; иза њих имају првенство добра сиромашна деца истога села *Јошана у Лици*; најпосле пак могу добити ову стипендију Срби источне прав. вере *околу* *жја* *личко-оточкога*.

Међу просиоцима како сродницима, тако и несродницима имају првенство они, који су сиромашнији и бољи у науци.

Молитељи имају своје ваљано, исправама о евентуалном сродству, о народности и вероисповести, успеху у наукама, о стању здравља и имовинском стању, инстурисане молбенице најдаље до 8. (20.) августа 1896. поднети Њ. Високоблагородију г. Петру пл. Јурковићу, поджупану жупаније сремске у *Вуковару* као прочелнику закладатељем именованих поузданика за подељивање ове стипендије.

У Карловцима, 8. (20.) јула 1896. г.

Председништво

срп. прав. нар. цркв. саборског одбора.

СТЕЧАЈ.

104 2-3

На упражњено *учитељичко место* у овдашњој срп. вероисп. женској школи поново се овим стечај расписује.

Плата је изабраној учитељици следеће: 300 фор. за држање свакидање; 40 фор. за држање пофторне школе, које напред у месечним ратама из школ. благајне прима. Стан врло удобан, са стојећи се из 2 патосане собе, кујне, шпајза, штале и шупе; даље врло лепа баншта у дворишту са виновом лозом засађена. Огрева колико нужно буде. —

Од изабране се тражи, да недељом и свецем св. цркву с' децом похађа и да је испит из мађ. језика положила, а остале су дужности школ. уредбом прописане.

Рок стечају траје *четир недеље* од првог уврштења у листу.

Ваљано истружане молбенице ваља слати на мест. школ. одбор. Тиса св. Миклушки. (Tisza Szent Miklos).

Из седнице мес. школ. одбора држане у Тиса св. Миклушу дана 7. (19.) Јула 1896 год.

Владимир Торђански
учитељ и перовођа.

Дана Банов
председник.

С. О. 3007. ex 1896.

92 3-3

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај ради попуњења једнога евентуално двају места у стипендијској заклади пок. *Гавре Адамовића*.

Стипендија за ученике средњих школа износи год. 300 фор. а. вр. а за слушаоце свеучилишних наука год. 400 фор. а. вр.

Стипендију ову могу получити сиромашни ученици српске народности и православне вере, који су доброг владања, марљиви и добро се уче; ну сродници оснивачеви имају првенство.

Питомци ове закладе слушају своје науке у отачаственим заводима у Угарској и Хрватској и Славонији; ну могу их, уз благовремено полуцену дозволу од вис. кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе, слушати и у иноземству.

Молитељи треба да поднесу своје молбенице *саборском одбору у Карловцима најдуже до 8. (20.) августа 1896. год.* а ваља да приложе уз молбу: крштено писмо, школску сведоцбу, лечничку сведоцбу, и сведоцбу сиромаштва.

У Карловцима 8. (20.) јула 1896. г.

Председништво

срп. прав. нар. цркв. саборског одбора.

Ш. С 204. ex 1896

93 3—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на четири упражњена стипендијска места *стипендијске закладе пок Атанасија Бале*, с којима је појединце скопчана годишња стипендија од 63 фор. а. вр.

Стипендије из ове закладе, које су у три разреда, по 63 ф. 84 ф. и 105 ф. подељене, могу се поред постепеног промицања из нижег разреда у виши, подарити само таквим православним ученицима гимназије, богословије, свеучилишта или академије, који спадају у опсег српске митрополије карловачке, а који не уживају нити друге какве потпоре, нити пак стипендије, што су истим основатељем код протестантских наставних завода у Дебрецину, Шарошпатаку и Пожуну установљене.

Сродници основатељеви имају првенство пред другим молитељима.

Молитељи треба да поднесу своје, крштеним писмом, школском сведоџбом и сведоџбом сиромаштва снабдевене молбенице најдаље до 8. (20.) августа 1896. г. српском прив. нар. школском савешу у Карловцима.

У Карловцима 8. (20.) јула 1896. г.

Председништво

срп. прав. нар. цркв. школског савета.

СТЕЧАЈ. 101 2—3

У *Текелијином будимпештанском стипендијском заводу* упражњена су за школ. год. 1895./96. два евентуално и више питомачких места на која се овим стечај отвара.

Сваки питомац ужива слободан стан у заводу, лечење, огрев, послугу и осветљење за 7 зимских месеци и 300 фор., ако слуша науке на универзитету или политехници, а 250 фор., ако је гимназиста VII. или VIII. разреда.

Од питомаца Текелијина завода тражи се ова квалификација; а) да је сиромах и да је савршено здрав; б) да се добро владао и да је врло добар успех у наукама показао; в) да је грађанин земаља круне св. Стевана, да је српске народности и православне вере; г) да је свршио барем VI. гимназијски разред или да је свршен реалац или да слуша правне, медицинске и филозофске или пак политехничке науке на свеучилиштима у Будимпешти. Првенство — при избору — при једној квалификацији имају слушаоци факултетних наука.

Потражитељи на питомачка места дужни су да искажу ову квалификацију крштеним писмом, сведоџбом о материјалном стању родитеља али

потврђеном среском области; гимназисте и реалци сведоџбама о испиту зрелости; универзитетски слушаоци сведоџбом о испиту зрелости и сведоџбама односно колоквијама од последње две године.

Сваки питомац је прво условно изабран, док га заводски лекар не прегледа, да ли је телом и душом савршено здрав.

Молбенице се имају послати до 18. (30.) авг. 1896. год. Надзорништву Текелијина Завода у Будимпешти (Zöldfa utca 25 sz.)

У Будимпешти, 16. (28.) јула 1896. год.

Надзорништво Текелијина Завода.

СТЕЧАЈ. 103 2—3

На овдашњој срп. прав. вероисп. женској школи отвара се стечај на учитељичко звање.

Плата учитељице је год. 300 фор. (600 круна) 50 фор. (100 круна) у име огрева, слободан стан с баштом. —

Дужности учитељичине означене су школ. уредбом. —

Рок пријаве је шест недеља рачунајући од дана првог увршења стечаја у листу.

У Тарању (via Kumán) 14. Јула 1896.

Д. Петровић
перовођа.

Рада Остоић
школ. председник.

СТЕЧАЈ. 105 2—2

Овим се расписује стечај на једно стипендијско место из добр. грађанске закладе блажп. Јована и Терезије Остоић.

У смислу девете тачке III одсека основног писма, стипендија ова за ученика средњи школа док је у месту својих родитеља или старатеља износи годишње 100 фор. ван места свог родитеља или старатеља на страни 250 фор., а слушаоци свеучилишта или академије добијају годишње 400 фор. Издавање стипендије по свршеним наукама на свеучилишту или академији продужиће се на годину дана у тој цели да за то време питомац дужан буде докторски степен постићи.

Првенство имају на ову стипендију у првом реду суботички сродници завештатеља Јована и Терезије Остоић, у другом реду сродници ван Суботице, у трећем реду суботички синови који са завештатељима нису у сродству, а напослетку ученици Срби православне вероисповести ма из којег краја Австро-Угарске монархије.

Проситељи своје молбенице снабдевене са крштеним писмом, сведоџбом о свршеним школским наукама, лечничким изказом о стању здравља и развиту тела, сведоџбом свог материјалног стања, а сродници и са сведоџбом сродства најдуже до 26. августа (7. септембра) текуће године подписаноме нек поднесу.

У Суботици, 18. (30.) јула 1896.

Стеван Манојловић
управитељ Остоићеве закладе.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

С. О. 3009. ex 1896.

88 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења стипендијског места: за струку трговачку а може бити и једног места за струку обртиничку и евентуално једног места за струку економску у стип. заклади *Петровић-Хариша*, овим се распи-сује стечај.

Стипендију из ове закладе, која износи год. 300 фр. а. вр., могу получити само младићи српске народности и источно-православне вере из земаља угарске круне, а изабрани питомац моћи ће своју стипендију уживати само у којем наставном заводу истих земаља, а само изнимно и по допуштењу вис. кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе и у којем наставном заводу у иностранству.

При једнаком својству молитеља имају првенство они, који су без имања пред онима, који таковога поседују; а у истим околностима имају првенство пре свих молитеља сродници основатеља пок. Марије Хариша рођ. Петровићеве и мужа јој пок. Григорија Хариша из Земуна.

Молитељи имају своје молбенице: крштеним писмом, лечничком сведоџбом о каламљењу богиња и стању својег здравља, школском сведоџбом о до сад свршеним наукама, и најпосле сведоџбом о својем имовном стању од политичке области — инструјисане, саборском одбору у *Карловцима најдаље до 8. (20.) августа 1896. г. поднети.*

У Карловцима 8. (20.) јула 1896. г.

Председништво

срп. прав. нар. цркв. саборског одбора.

С Т Е Ч А Ј. 102 2—3

Расписује се стечај за учитеље и учитељице на правосл. вероисповедним срп. нар. школама у Петровом селу, Станчеву и Лукаревцу (у темишварској жупанији).

Компетенти и компетенткиње нека изволе своје молбенице с' нужним документима до (Вел.

Госп.) успенија Богородице послати на горе-означене општине.

Плаћа је годишње у Петровом селу за учитеља: 237. фор., 40 кибли чиста жита, 26. киб. кукуруза и 3 јутра ливаде, осим стана и дрва за огрев у нарави. За учитељицу стан у нарави, башта, 3 хвата дрва и 300 ф. у име чисте плате, 40 ф. у име надраде за пофторну школу и 10 фор. накнаде за писачки школски прибор.

Плаћа годишње у Лукаревцу: стан с' баштом у нарави, 166 фор., 7. јутра ливаде, 24. киб. чиста жита, 6. кукуруза и 4. хвата дрва за огрев. Првенство имају они молбоци, који владају поред српског и румунским језиком.

Плата годишње у Станчеву: стан у нарави с' баштом, 137 фор. 15 хектол. жита, 15 хектол. кукуруза и 4 јутра ливаде и дрва за огрев.

Дужности су: обдржавање свакидање и пофторне школе, појање у цркви и пероводске агенде.

У Темишвару на св. архангела Гаврила 1896.

Мита Долга

епарх школ. референт.

Ad II 29. 22. ex 1896.

99 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај ради попуњења места *уравитеља* у срп. прав. великој гимназији карловачкој.

Од компетента се тражи, да је Србин, православне вере и да је за гимназијског професора оспособљен.

Са тим местом скончана је плата редовног гимназијског професора са постигнутим квинквеналима и — уз право на мировину према „Мировинској уредби за народно-цркв чиновнике и професоре“, потврђене прев. решењем од 10. јуна 1895 — са управитељским доплатком од годишњих 300 фор.

Компетенти имају своје ваљано устројене молбенице потписаноме *Патронату до 1. (13.) августа 1896 поднети.*

Из седнице Патроната српске православне велике гимназије, држане у *Карловцима* 12. (24.) јулија 1896. године.

Председништво Патроната.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарнице у Ср. Карловцима.